

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Onvphrii Panvinii Veronensis Fratris Eremitae
Augustiniani. De Praecipvis Urbis Romae
sanctioribusq[ue] basilicis, quas Septem ecclesias uulgo
uocant, Liber**

Panvinio, Onofrio

Romae, 1570

De sacra Saluatoris imagine quæ eodem in sacello seruatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11316

Urbanus V. quum parum ex dignitate eo loco iacerent, in basilica, fabricato ad id apte ferculo marmoreo, supra aram maximam collocavit. Qui uero Apostolorum capita in eo oratorio primus recondiderit, non inueni. Illud certe ex uetusto rituali libro constat eodem in loco ante annos plus minus noningentos sub Sergio primo, qui anno DCLXXXVII. pontifex factus est, seruari solita fuisse: in eius enim uita tum primum apud Bibliothecarium reliquiarum apostolorum in patriarchio Lateranensi existentium mentionem fieri inueni, quas in Theodori basilica fuisse refert.

Capitum apostolorum Petri, & Pauli, quæ in oratorio S. Laurentij asseruabantur, ante quadringentos annos in ueteri rituali libro aperta mentio est, ubi diei Veneris sancti ceremonias explicat. Quas accurate consideranti illud mihi in memem ueni, his temporibus, quibus hæc fiebant, ædiculam ipsam S. Laurentij paulo grandiore quam nunc est fuisse; nam tam angusto, quam nunc cernimus loco difficulter admodum tot & tantæ ceremoniæ cum magno Cardinalium & aliorum ordinum numero a Pontifice celebrari potuissent. Nam quum legimus Nicolaum III. eam renouasse, facile fieri potuit, ut eam ex ampla & multorum hominum capace, paulo restrictiorem refecisset.

De sacra uero Saluatoris imagine, quæ eodem in sacello seruatur, primum mentionem fieri inueni apud Bibliothecarium in uita Stephani papæ II. qui anno domini DCCLII. pontifex factus est, his uerbis. Quum Aistulfus Longobardorum Rex Romanos accerrime uexaret, Stephanus papa conuocato clero populoque Romano

Romano

Romano cum multa humilitate processit in litaniam cum sacratissima imagine S. Saluatoris domini nostri Iesu Christi, quæ græce acheropita (idest non manu hominis facta) dicitur, simulque cum ea alia diuersa sacra mysteria proprijs humeris suppositis, nudis pedibus cum alijs sacerdotibus portauit; pergensque ad ecclesiam sanctæ Dei genetricis Mariæ, quæ ad præsepe dicitur, posito in omnium capitibus cineræ, maximo cum fletu omnipotentem deum deprecabatur. Ita Anastasius Bibliothecarius. Hæc sanctissima imago usque ad nostra tempora in hoc oratorio conseruatur. In quo præter eas, quas (supradixi, infinitæ pene aliæ reliquæ erant, quæ a Leone X. Papa, & excidio Urbis partim ablatae ac direptæ, partim uetustate consumptæ sunt, quarum seriem ex descriptione Ioannis diaconi Lateranensis, qui eas ante CCC. annos enumerauit, descripsitque, exponam. In Oratorio (inquit) S. Laurentij, quod est in palatio Lateranensi, sunt tria Sanctissima altaria. Supra primum in arca cypressina, quam Leo III. papa condidit, sunt tres capsæ. In quarum una est crux aurea adornata gemmis & lapidibus pretiosis, idest, hyacinthinis, smaragdinis, & prasinis: & in media cruce est umbilicus domini nostri Iesu Christi, & desuper est iniuncta balsamo, & singulis annis eadem unctio renouatur, quando dominus Papa cum Cardinalibus facit processionem Sanctæ Crucis, ab ipsa Ecclesia S. Laurentij in basilicam Lateranensem. In alia uero capsula argentea & deaurata cum historijs, est crux de smalto depicta; infra quam est crux Christi. In tertia capsula quæ est argentea, sunt sandalia, idest, calciamenta domini

DE VII. VRBIS ECCL. 193

domini nostri Iesu Christi. Est etiam ibi alia capsula deaurata, in quo est de ligno illo S. Crucis, quam Heraclius Imperator deuictō Cosdroa Persarum Rege, secum tulit de Perside vna cum corpore S. martyris Anastasii. Hæc porrò capsula est in altare eiusdem ecclesiæ marmoreo S. martyri Laurentio dicato. In quo sunt etiam hæ reliquiæ. Brachium S. Cæsarij martyris: ossa duo S. Ioannis Baptiste: os vnū S. Hieronymi presbyteri Cardinalis: spatula S. Dionysii Areopagite: os de crure S. Stephani Papæ, & martyris. Reliquiæ sanctorū Damasi Papæ, Feliciani, Anastasie, Agapes, Chionie, Irænes, Pistis, & Elpis virginum, Nerei, & Achillei, Priscæ, & Aquilæ. Caput S. Praxedes: & de genu S. Tiburtij filij Chromatij Martyris. In hac eadē area cypressina est panis vnus cænæ domini, & XIII. lenticulæ eiusdem cænæ domini. De arundine, & spongia cū aceto ad os domini posita, & lignum de sicomoro vbi Zachæus ascendit. Super hoc altare est imago S. Saluatoris mirabiliter in quadā tabula depicta, quā Lucas euāgelista designauit, sed uirtus domini āgelico pfecit officio: sub cuius pedibus in quadā pretiosorū lapidū fascia multæ reliquiæ sunt recōditæ, quarum hæc sunt nomina: lapis in quo cōsedit Maria virgo: lapis Iordanis vbi Christus sedit, dū baptizaretur: lapis Betleë: lapis mōtis Oliueti, ubi dominus orauit ad patrē: de lapide super quo sedit angelus ad sepulcrū; de columna ubi Christus fuit flagellatus: de sepulchro Christi: de lācea, qua latus eius fuit pforatū: de ligno crucis: de loco, qui dicitur Lithostratos: de Caluarie loco: S. Silex ubi Christus cōditus est: lapis de mōte siō: lapis in quo dñus trās-

N figuratus

figuratus est in monte: lignum de Sancto præsepe, ubi Christus natus positus fuit: lapis de monte Sina, ubi lex fuit data: lapis de Sepulchro S. Mariæ. In alio quoque altare eiusdem oratorij sunt capita sanctarum virginum Hagnetis, & Euphemie. In tertio vero sunt carbones aspersi de adipe S. Laurentij. Sunt quoque in eodem Oratorio reliquie sanctorum Quadraginta martyrum, & multorum aliorum. Hæc porrò sunt nomina reliquiarum, quæ ante quadringentos annos in oratorio Sancta sanctorum enumeravit Ioannes Diaconus canonicus Lateranensis, in libro quem de basilica Constantiniana Alexandro Papæ III. scripsit.

Reliquiarum verò, quæ hodie in eo Oratorio extare dicuntur, index sequens est, ex magna tabula aræ maxime basilicæ Lateranensis affixa descriptus: In sacello Sancta sanctorum, quod S. Laurètij appellatur, in quod mulieres nunquã ingrediuntur, sunt infinite reliquie, à Leone papa x. visæ, & multis astantibus ex duabus fenestrellis erutæ, & ostensæ, et iterum in eodem locatæ. In quarum prima à latere dextro, sunt multe reliquie in vasis crystallinis, vitreisq; compositæ. In sinistra vero est caput humanum integrum cum alijs multis incognitis reliquijs. Supra altare est ornatissima imago S. Salvatoris acheropita in tabernaculo maximis ornamentis æneis, argenteis, & gemmis, margaritisque referta, cum multis aureis sericeis cortinis à diuersis pontificibus ibidem ad loci ornatum positis, quæ die xiiij. Augusti in media basilica Lateranensi populo adoranda exhibetur; & quando solennis processio Romæ fit, maximo eum honore, & reuerentia defertur ad basilicam S. Maria

rie Maioris. Sub altari vero est capsula cypressina multis clauibus clausa à Leone III. Papa facta, hisq; literis aureis ornata: SANCTA SANCTORVM. intra quã sunt aliæ plures capsulæ, & tabernacula reliquijs plena. In his parua capsula argentea deaurata ad modum crucis, in cuius medio est crux aurea. Item alia capsula argentea deaurata cum alia cruce auri puri. Itē alia capsula argentea deaurata. Item alia capsula argentea cum modico ligni S. Crucis. Item sub ipso altari est caput S. Anastasii cum alijs multis sanctorum ossibus. Item alia capsula eburnea ad formam cucurbitæ. Item vas crystallinum cum parua areula. Item alia capsula eburnea cum multis sanctorum ossibus. Item capsula argentea græco opere cælata, circumligata cordula alba cum sigillo, in quo sculptus est puer hamo piscans, à Nicolao iij. facta, in qua est caput S. Praxedis integrū, cum alijs multis sanctorum ossibus. Item capsula argentea ab Honorio iij. facta cum capite S. Hagnetis. Item alia capsula argentea cum ampulla plena sanguine sanctorum martyrum. Item alia arcuula ad modum crucis plena reliquijs. Item vas aeneum cum multis reliquijs. Item capsula ex ebano. Item duo lignea vascula. Pyxis lignea cum alijs plurimis ligneis uasculis, & capsulis, & aliquot tabernaculis, & alijs uasculis, pyxidibus, et arculis magno numero reliquiarum plenis. Item aliquot tubera è serico panno reliquiarum plena. Item duæ vetustissimæ tabulæ, cum apostolorū Petri, & Pauli figuris. Item multi panniculi sanguine sanctorum martyrum tincti. Item alia capsula lignea, in qua sunt tres Agnus Dei è cera, & multæ sine nomine reliquiæ. Itē

tres panni albi cum ossibus sanctorum. Item pannus bō
bacinus rubei coloris cum cruce sigillatus. Item plures
sacculi, capsulæ, arcule, & pyxides reliquiarum plenæ,
quarum nomina incognita sunt. Hæc porrò sunt, quæ
de ædicula Sæcta sãctorũ inueni. Precãdi formula.

Ad S. Saluatoris imaginem, Pater noster, Ave ma-
ria. Oratio. Conditor cœli, & terræ, rex regum, & do-
minus dominantium, qui me de nihilo fecisti ad imagi-
nem, & similitudinem tuam, & me de proprio sangui-
ne redemisti, quẽ ego peccator nõ sum dignus nomina-
re, nec inuocare, nec corde cogitare. Te suppliciter de-
precor & humiliter exoro, vt clementer respicias me
seruũ tuũ nequã. Et miserere mei, qui misertus fuisti Cha-
naneæ, & Mariæ Magdalene: qui pepercisti publica-
no, & latroni in cruce pendentis. Tibi confiteor pecca-
ta mea, pater piissime, quæ, si volo, abscondere non pos-
sum tibi domine. Parce mihi Cbriste, quem ego nuper
multum offendi in superbia, auaritia, gula, luxuria, in
vanagloria, in odio, in accidia, in adulterijs, in fornicatione,
in furto, in mendacio, in blasphemia, in ioco, in ri-
su, in verbis ociosis, in auditu, in gustu, in tactu, cogitan-
do, loquendo, operando. Et in omnibus modis, quibus e-
go fragilis homo & peccator peccare potui, mea culpa
mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor tuam cle-
mentiam, qui de cælo pro mea salute descendisti, qui Da-
uid a peccati lapsu erexisti, parce mihi Domine; parce
mihi Cbriste, qui Petro te negãti pepercisti. Tu es crea-
tor meus, & adiutor meus, plasmator, & redemptor meus
gubernator, pater, dominus, Deus, et rex meus. Tu es spes
mea, fiducia mea, gubernatio, auxiliatio, cõsolatio, forti-
tudo, defensio, & liberatio mea, vita, salus, & resurrectio
mea

mea. Tu es firmamētū, et refugiū meū, lumē et desideritū
 meū, adiutoriū, & patrociniū meū. Te deprecor, & ro-
 go, adiuua me, et saluus ero: gubernā me, et defende me
 cōforta & cōsolare me, cōfirma et laetifica me, illumina
 & uisita me. Suscita me mortuū, quia factura & opus
 tuū sum: domine ne despicias; famulus, & seruus tuus
 sum, quāuis malus, indignus, & peccator. Sed qualiscū-
 q; sim, siue bonus, siue malus, semper tuus sum. Ad quē
 ego fugiam, nisi ad te uadā? Si tu me eijcis, quis me reci-
 plet? Si tu me despicias, quis me aspiciet? Et recognosce
 me indignū ad te refugietē, quāuis sim vilis & immun-
 dus, quia si vilis & immundus sum, potes me mūdare: si
 cecus sum, potes me illuminare: si infirmus sum, potes
 me sanare: si mortuus & sepultus sū, potes me resuscitare
 quia maior ē misericordia tua, quā iniquitas mea: maior
 est pietas tua, quā impietas mea: plus potes dimittere,
 quā ego cōmittere: et pl^r parcere, quā ego peccator pec-
 care. Nō ergo me despicias domine, neq; attēdas multi-
 tudinē iniquitatū mearū, sed secundū multitudinē mise-
 rationum tuarum miserere mei, & propitius esto mihi
 maximo peccatori. Dic animæ meæ, Salus tua sum. Qui
 dixisti, Nolo mortē peccatoris, sed magis, ut uiuat et cō-
 uertatur; cōuerte me domine ad te, & noli irasci cōtra
 me. Deprecor te, clemētissime pater, pp̄ misericordiam
 tuam supplico, & exoro, vt pducas me ad bonum finē,
 ad verā pœnitentiā, puram confessionem, & dignam
 satisfactionem omnium peccatorum meorum. Amen.

De hospitalibus domibus Lateranensibus.

Ioānes Colūna nobilissimus ciuis Rom. psbyter Car. II. s.
 Praxedes āte ānos CCC. et LX. ab Honorio III. PP. creatus